

Mgr Karol Rębisz

Streszczenie pracy doktorskiej pod tytułem:

„Podmiotowość prawna sztucznej inteligencji. Aspekty cywilnoprawne”

STRESZCZENIE

W niniejszej rozprawie doktorskiej rozważono postulat uznania niektórych zaawansowanych systemów sztucznej inteligencji za podmioty prawa cywilnego. Jest to koncepcja, która pojawiała się nie tylko w doktrynie, ale także w inicjatywach ustawodawczych, w tym inicjatywach Unii Europejskiej. Rozprawa została podzielona na siedem rozdziałów. Na końcu pracy znajduje się podsumowanie, w którym dokonano konkluzji przeprowadzonych badań oraz zaprezentowano wnioski *de lege lata* i *de lege ferenda*.

W pierwszym rozdziale pracy zdefiniowano i opisano pojęcie sztucznej inteligencji, stanowiące punkt wyjścia do dalszych rozważań. Ponadto, przedstawiono historię rozwoju sztucznej inteligencji oraz opisano cechy i rodzaje sztucznej inteligencji. Rozdział ma na celu wprowadzenia do badanej tematyki.

Następnie, w rozdziale drugim dokonano analizy i porównania regulacji sztucznej inteligencji w wybranych systemach prawnych, co pozwoliło na wyszczególnienie głównych tendencji regulacyjnych oraz podejścia poszczególnych prawodawców do podmiotowości prawnej sztucznej inteligencji. Badania prawnoporównawcze były prowadzone w zakresie ogólnych regulacji sztucznej inteligencji, jednak głównym przedmiotem zainteresowania było podejście do kwestii przyznania sztucznej inteligencji podmiotowości prawnej.

W rozdziale trzecim opisano instytucję podmiotowości prawnej w ujęciu ogólnym. Przeanalizowano katalog podmiotów prawa cywilnego na przestrzeni wieków. Następnie

omówiono obecne podmioty prawa cywilnego i ich sytuację prawną, w szczególności zakres przysługujący im zdolności prawnej. W rozdziale opisano także koncepcje przyznania podmiotowości prawnej innym bytom, takim jak rzeki, jeziora czy obszary natury, które zasadniczo nie są uznawane za podmioty prawa.

W rozdziale czwartym zaproponowano warunki, jakie powinien spełniać system sztucznej inteligencji, który mógłby zostać uznany za podmiot prawa. Podkreślono, że podmiotowość prawna mogłaby zostać przyznana wyłącznie najbardziej zaawansowanym systemom sztucznej inteligencji, które cechuje wysoki poziom autonomiczności oraz możliwość wpływania na środowisko, w którym dany system działa.

Z punktu widzenia całości pracy kluczowe znaczenie ma rozdział piąty, w którym wskazano potencjalny moment powstania i ustania zdolności prawnej sztucznej inteligencji dla systemu, który spełniłby warunki przedstawione w rozdziale czwartym. W rozdziale piątym omówiono także zagadnienie ewentualnego zakresu zdolności prawnej sztucznej inteligencji. Zakres tej zdolności nie musi być identyczny jak w przypadku osób fizycznych i osób prawnych. Zdolność prawna sztucznej inteligencji powinna objąć przynajmniej obszary takie jak: zdolność prawna w zakresie prawa własności rzeczy ruchomych i dóbr wirtualnych, odpowiedzialność deliktowa, zdolność i odpowiedzialność kontraktowa, zdolność bycia autorem i wynalazcą, zdolność do bycia pełnomocnikiem. Ponadto zaznaczono, że zdolność prawna sztucznej inteligencji mogłaby objąć zdolność administracyjnoprawną w zakresie, w jakim jest wymagana do realizacji działalności prowadzonej przez daną osoby elektronicznej.

W rozdziale szóstym omówiono zagadnienie praw podmiotowych systemu sztucznej inteligencji, który posiadałby podmiotowość prawną. Powstanie po stronie takiego systemu pewnych praw osobistych, zwłaszcza dóbr osobistych, jawi się jako naturalna konsekwencja nabycia podmiotowości prawnej. W rozdziale zwrócono uwagę na rozbieżności pomiędzy potencjalną sytuacją prawną sztucznej inteligencji będącej podmiotem prawa, a sytuacją prawną innych podmiotów prawa w kwestii nabycia niektórych praw podmiotowych. W rozdziale tym zwrócono uwagę na to, że przyznanie sztucznej inteligencji podmiotowości prawnej może spowodować konieczność opracowania nowej klauzuli generalnej, z uwagi na obecny kształt art. 5 Kodeksu cywilnego.

W ostatnim, siódmym rozdziale pracy przeanalizowano konsekwencje, które może wywołać przyznanie sztucznej inteligencji podmiotowości prawnej dla całego systemu prawa.

Nie sposób przewidzieć wszystkich konsekwencji, które przyniosłoby takie rozwiązanie. W związku z powyższym, w rozdziale tym omówiono podstawowe konsekwencje, które są poniekąd naturalnie związane ze zdolnością prawną takie jak dobra osobiste czy zdolność sądowa. Za podstawowe konsekwencje uznano także możliwość występowania jako pełnomocnik innych podmiotów prawa cywilnego, możliwość ponoszenia szeroko pojętej odpowiedzialności cywilnoprawnej oraz zdolność do bycia autorem utworu i twórcą wynalazku.

W podsumowaniu pracy dokonano konkluzji przeprowadzonych badań oraz zaprezentowano wnioski *de lege lata* i *de lege ferenda*.

Koncepcja przyznania podmiotowości prawnej niektórym systemom sztucznej inteligencji bez wątpienia stanowiłaby rewolucję dla całego systemu prawa, nie tylko w zakresie prawa cywilnego. Niemniej jednak postulat ten wymaga pogłębionej analizy, której wyniki zostały przedstawione w niniejszej pracy.